

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Chmelíka, Ph.D., a soudců JUDr. Martiny Vršanské a Mgr. Pavla Hradeckého ve věci

žalobců:

a) [redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]

b) [redacted] narozená dne [redacted]
bytem [redacted]

oba zastoupení advokátem Mgr. Vladimírem Zimou
sídlem Na Drážce 1549, 530 03 Pardubice

proti
žalovanému:

[redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Sádou
sídlem Bořice 65, 538 62 Hrochův Týnec

o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví,
k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 13. 6. 2018,
č. j. 5 C 33/2014-211,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se **mění** takto:

Podílové spoluvlastnictví účastníků k nemovitým věcem, a to ke stavbě domu č. p. [redacted]
a stavbě studny, obou ležících na pozemku jiného vlastníka, a to pozemku st. p. č. [redacted]
v obci a katastrálním území [redacted] zapsaných na listu vlastnictví č. [redacted] u Katastrálního
úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště [redacted], se zrušuje.

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted].

Uvedené nemovité věci se příkazují žalobcům do společného jmění manželů.

Žalobci jsou povinni společně a nerozdílně zaplatit žalovanému náhradu za vypořádání ve výši 250.000 Kč do šedesáti dnů od právní moci rozsudku.

Žalovaný je povinen nahradit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně náklady řízení ve výši 103.400 Kč k rukám jejich právního zástupce do tří dnů od právní moci rozsudku.

Žalovaný je povinen nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení ve výši 2.929,76 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně náklady odvolacího řízení ve výši 30.360 Kč k rukám jejich právního zástupce do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Shora označeným, v pořadí druhým rozsudkem okresní soud zrušil podílové spoluvlastnictví účastníků k nemovitosti, a to stavbě č. p. [redacted] v [redacted], jejíž součástí je studna, obojí stojící na stavební parcele jiného vlastníka č. [redacted] v obci a katastrálním území [redacted], zapsané na LV [redacted] u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště [redacted] (výrok I), uvedené nemovitosti přikázal žalobcům do společného jmění manželů (výrok II), žalobcům uložil společně a nerozdílně zaplatit žalovanému náhradu za vypořádání ve výši 250.000 Kč do šedesáti dnů od právní moci rozsudku (výrok III), žalovanému uložil nahradit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně náklady řízení ve výši 103.400 Kč k rukám jejich právního zástupce do třiceti dnů od právní moci rozsudku (výrok IV) a dále nahradit státu na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení ve výši 2.929,76 Kč do patnácti dnů od právní moci rozsudku (výrok V).
2. Ze žaloby i obsahu spisu mimo jiné vyplývá, že žalobci se domáhají zrušení podílového spoluvlastnictví ke stavbě domu č.p. [redacted] na stavební parcele č. [redacted], která je ve výlučném vlastnictví žalobců, se všemi součástmi a příslušenstvím, zapsané u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště [redacted], na LV č. [redacted] pro obec a k.ú. [redacted]. Žalobce a) vlastní ideální třetinu, žalobkyně b) ideální polovinu a žalovaný ideální šestinu výše uvedeného domu. V domě je jeden byt užívaný matkou žalobkyně b) a žalovaného ([redacted]), žalovaný užívá jeden pokoj a společné prostory, jejich společné soužití provází konflikty, které jsou předmětem mnoha šetření policie či orgánu místní správy. Dům nelze rozdělit na dvě stavebně technicky oddělené samostatné části. Žalobci proto navrhovali zrušení spoluvlastnictví a následné přikázání uvedených nemovitostí do jejich společného jmění jako manželů, když k dohodě o vypořádání nedošlo. Žalobci též pokazovali na to, že žalovaný se nepodílí na údržbě nemovitosti a dochází k častým konfliktům. Součástí vypořádávané nemovitosti je studna, která byla předmětem dědictví a ocenění v dědickém řízení po [redacted], zemřelém dne [redacted]. Naopak stodola je samostatně stojící stavbou na pozemcích č. [redacted] a [redacted], je součástí těchto pozemků, jejichž vlastníky jsou pouze žalobci.
3. Žalovaný zpochybňoval aktivní legitimaci žalobců k vedení tohoto sporu s tím, že darovací smlouva z 2. 10. 2013, dle níž žalobci předmětné nemovitosti nabyli darem od [redacted], je neplatná, neboť byla učiněna v duševní poruše dárkyně. Požadoval zachovat stávající stav s odůvodněním, že v domě bydlí se svou duševně chorou matkou a této zachová možnost bydlení v domě. Potvrdil však, že jeho soužití s matkou není ideální a jejich spory jsou i předmětem šetření policie. O předmětné nemovitosti se stará, činil na nich řadu oprav. Se zrušením podílového spoluvlastnictví žalovaný proto nesouhlasil, když poukazoval mimo jiné na to, že se žalobci o matku, která nemá v domě zřízeno věčné břemeno užívání, nepostarají.

4. Okresní soud se předně zabýval otázkou platnosti darovací smlouvy z 2. 10. 2013, přičemž po provedeném dokazování neučinil žádná zjištění k tomu, že by [REDAKCE] učinila darovací projev dne 2. 10. 2013 v duševní poruše. Ze svědecké výpovědi [REDAKCE] a starosty obce [REDAKCE] a dále z účastnických výpovědí žalobců vzal okresní soud za prokázané, že [REDAKCE] činí veškeré úkony sama, její chování je normální, nikdy se neléčila ani neléčí na psychiatrii. Zejména lékařskou zprávou obvodní lékařky [REDAKCE], vyhotovenou krátce po uzavření darovací smlouvy, bylo prokázáno, že jmenovaná je v dobré zdravotní kondici, nikdy se neléčila u žádného psychiatra a žádné léky neužívá, vše si vyřizuje sama. Darovací smlouva byla také sepsána formou notářského zápisu, který je veřejnou listinou. Okresní soud proto se zřetelem na provedené důkazy neustanovil znalece za účelem zkoumání duševního stavu dárkyně a rovněž tak si nevyžádal ani zprávy o zdravotním stavu příbuzných [REDAKCE], neboť měl za to, že těmito zprávami již velmi starého data by nemohla být zpochybněna darovací smlouva učiněná [REDAKCE] dne 2. 10. 2013. Žalovaný pak ani v návrhu na omezení způsobilosti [REDAKCE] k právním úkonům neuvedl žádné relevantní skutečnosti o jejím zdravotním stavu, pouze mu vadilo to, že jeho matka převedla nemovitosti jen na jeho sestru a jejího manžela (k tomu viz i řízení vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 24 Nc 915/2013, které bylo zastaveno s odůvodněním, že [REDAKCE], zde žalovaný, nepředložil žádné lékařské vysvědčení o duševním stavu své matky a ze shora zmíněné zprávy obvodní lékařky nepříznivý psychický stav jmenované žádným způsobem nevyplyvá). Na základě těchto důkazů okresní soud uzavřel, že se žalovanému nepodařilo zpochybnit platnost darovací smlouvy ve smyslu § 38 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, darovací smlouvu tak okresní soud považuje za platnou a žalobcům svědčí aktivní legitimace k podání žaloby o zrušení podílového spoluvlastnictví.
5. Soud prvního stupně dále posuzoval spor účastníků o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k předmětným nemovitostem dle režimu zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 (o.z.), a to dle ust. § 1140 a násl. o.z. Nárok žalobců na zrušení podílového spoluvlastnictví účastníků k předmětným nemovitostem shledal důvodným, když akcentoval zjištění, že mezi spoluvlastníky (též mezi žalovaným a jeho matkou) dochází delší dobu k neshodám a konfliktům (tyto se týkají údržby a oprav nemovitostí), a zákonnou zásadu, že nikdo nemůže být nucen ve spoluvlastnictví setrvat (§ 1140 o.z.). Okresní soud poukázal i na to, že žalobci od počátku projevovali zájem vlastnit celé nemovitosti, žalovaný svá stanoviska měnil, když nejprve požadoval vyšší vypořádací podíl (ještě v době před podáním žaloby) a v průběhu řízení pak žádal o odročení jednání za účelem zjištění možnosti získat úvěr k tomu, aby mohl převzít nemovitosti do svého vlastnictví a vyplatit žalobce. Žádné takové kroky však žalovaný zřejmě ani neučinil. Okresní soud měl tak za to, že ke zrušení podílového spoluvlastnictví nedochází v nevhodnou dobu, neboť žaloba byla podána již v roce 2014 a žalovaný tak měl dostatek času tuto situaci řešit. Nejde ani o žádnou újmu na straně žalovaného, neboť tomu bude vyplacen příslušný vypořádací podíl. Zrušení spoluvlastnictví také neznamená přímé vystěhování bývalého podílového spoluvlastníka z domu, jedná se pouze o uspořádání vlastnických vztahů.
6. Při rozhodování o způsobu vypořádání okresní soud předně vyšel z výpovědi účastníků a znaleckého posudku Ing. Jiřího Nováka, CSc., z nichž vyplývalo, že v daném případě se jedná o přízemní rodinný domek s jednou bytovou jednotkou a proto reálné rozdělení není možné. Okresní soud proto shledal podmínky pro vypořádání druhým zákonným způsobem, tj. přikázáním věci jednomu ze spoluvlastníků oproti výplatě vypořádacího podílu. Se zřetelem na shora uvedená stanoviska účastníků, skutečnost, že žalobci jsou spoluvlastníky pozemku, na němž vypořádávaná stavba domu leží a kteří se též o dům starají a provádí jeho údržbu, okresní soud rozhodl o přikázání domu, jehož součástí je i studna (sloužící k zásobování domu vodou, dům není napojen na veřejný vodovod), bez níž by byl dům funkčně znehodnocen, do společného jmění žalobců. V této souvislosti okresní soud konstatoval, že součástí ani

příslušenstvím domu není stodola, která je součástí pozemků č. [REDAKCE] a č. [REDAKCE] jehož vlastníky jsou žalobci. Okresní soud pak žalovanému přiznal přiměřenou náhradu za jeho spoluvlastnický podíl, když vyšel ze znaleckého posudku Ing. J. Nováka, CSc. z 12. 10. 2017 a jím stanovené obvyklé ceny domu se zmíněnou studnou v částce 1.500.000 Kč (tomuto znaleckému posudku ani žádný z účastníků neodporoval), které při šestinovém podílu žalovaného koresponduje vypořádací podíl v částce 250.000 Kč. Výrok o nákladech řízení okresní soud odůvodnil zásadami ust. § 142 odst. 1 o.s.ř., když zdůraznil, že žalobě bylo vyhověno žalobci navrhovaným způsobem a proto se plně uplatní rozhodnutí o nákladech řízení dle úspěchu ve věci. Výrok o nákladech řízení státu okresní soud odůvodnil ust. § 148 odst. 1 o.s.ř.

7. Proti tomuto rozsudku podal včasné odvolání žalovaný. V něm opětovně sporoval platnost darovací smlouvy z 2. 10. 2013, kterou považoval za neplatnou z důvodu psychické aberace na straně dárkyně [REDAKCE]. Oproti okresním soudem citovaným důkazům, z nichž soud prvního stupně vyvodil opačný názor na zmíněnou darovací smlouvu, odvolatel poukazoval na lékařskou zprávu [REDAKCE], kde se konstatuje, že dárkyně je osobou se sníženým intelektem. S tímto důkazem založeným ve spise se okresní soud nijak nevypořádal. Stran dalších indicií o duševních úchylnkách v rodu dárkyně po ženské linii žalovaný poukazoval na to, že sestra dárkyně [REDAKCE] trpěla schizofrenií, že matka dárkyně a její sestra [REDAKCE] spáchala v roce 1954 ve věku [REDAKCE] let sebevraždu a že sestra žalovaného [REDAKCE] byla po porodu odebrána dárkyni a umístěna na několik měsíců v kojeneckém ústavu [REDAKCE]. Právě s ohledem na tyto skutečnosti navrhl žalovaný provedení důkazů znaleckým psychiatrickým posudkem, což však soud prvního stupně odmítl. Žalovaný závěrem setrval na svém tvrzení o psychické aberaci dárkyně v době uzavření darovací smlouvy s tím, že tuto otázku si nemohla posoudit notářka sepisující příslušný notářský zápis a že odborníkem v dané záležitosti nemůže být ani praktická lékařka, protože na provedení znaleckého posudku trvá. Z výše uvedených důvodů se žalovaný domáhal zrušení rozsudku okresního soudu a vrácení mu věci k dalšímu řízení.
8. Žalobci se ztotožnili se správnými skutkovými a právními závěry okresního soudu. Odvolací argumentaci žalovaného považovali za nepravdivou a ryze účelovou, když stran své aktivní věcné legitimace (příkazu svého podílového spoluvlastnictví k předmětným nemovitostem) odkázali na dědické rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích z 24. 11. 2010, č. j. 32 D 940/2009-53 a darovací smlouvu z 2. 10. 2013, v obou případech veřejné listiny ve smyslu ust. § 567 o.z. Žalobci dále opětovně připomněli řízení ve věci svéprávnosti [REDAKCE], vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 24 Nc 915/2013, které skončilo zastavením řízení (viz usnesení z 12. 3. 2014, č. j. 24 Nc 915/2013-47). V tomto řízení tedy nebyla svéprávnost jmenované zpochybněna, jak o tom svědčí zejména i lékařská zpráva její praktické lékařky [REDAKCE]. Žalovaný pak opakovaně přichází s důkazy, které se vztahují k době před pravomocným skončením řízení o svéprávnosti [REDAKCE]. Žalobci dále připomněli, že vztahy mezi účastníky jsou natolik narušené, že nejsou schopni domluvit se na jakémkoliv společném postupu při správě nemovitostí. Příčinou neshod je chování žalovaného, který předmětnou nemovitost užívá společně se svou matkou [REDAKCE]. Toto soužití vyvolává mnoho konfliktních situací, které byly v minulosti předmětem četných šetření ze strany Policie ČR, popřípadě orgánů místní správy. Žalobci se snažili situaci v minulosti adekvátně řešit, avšak vzhledem k přístupu žalovaného nikdy nebylo možné dobrat se jakéhokoli konstruktivního a oboustranně přijatelného řešení spoluvlastnictví. Žalovaný veškeré dosavadní nabídky na zrušení a vypořádání spoluvlastnictví dohodou v zásadě odmítá, resp. předložil zcela nereálný požadavek na vypořádací podíl ve výši 750.000 Kč. Žalobci jsou proto přesvědčeni, že po nich nelze spravedlivě požadovat, aby s žalovaným setrvali v podílovém spoluvlastnictví. Závěrem žalobci konstatovali, že předmětnou nemovitost není možné rozdělit na dvě stavebně technicky oddělené samostatné části. Za tohoto stavu je nutné, aby soud přikázal nemovitost za náhradu jedné straně tohoto sporu. Ve prospěch přikázání nemovitostí do vlastnictví (společného jmění)

žalobcům za náhradu svědčí skutečnost, že v předmětných nemovitostech nadále žije matka žalobkyně b), se kterou jsou schopni a ochotni se dohodnout na dalším užívání předmětné nemovitosti, že žalobci jsou podílovými spoluvlastníky pozemku st. p. č. ■■■■■, na němž se předmětná stavba č. p. ■■■■■ nachází, že žalobci jsou solventní do té míry, že jsou schopni zaplatit žalovanému vypořádací podíl a o předmětnou nemovitost se starají, tj. zajišťují její provoz, údržbu a správu. Z předsporové korespondence je pak zřejmé, že sám žalovaný souhlasí s tím, aby předmětná nemovitost byla přikázána do spoluvlastnictví žalobcům. Spornou mezi účastníky zůstala výše náhrady, kterou však správně určil soudní znalec Ing. Jiří Novák, CSc. Z výše uvedených důvodů žalobci navrhovali potvrzení napadeného rozsudku.

9. Krajský soud po zjištění, že odvolání bylo podáno včas (§ 204 o.s.ř.), osobou k němu oprávněnou, je přípustné a obsahuje náležitosti odvolání (§ 205 o.s.ř.), přezkoumal z podnětu odvolání žalovaného napadený rozsudek okresního soudu i řízení jemu předcházející, a to jak z pohledu odvolacích námitek, tak z důvodů v odvolání neuvedených (§ 212a odst. 1 o.s.ř.), a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není v zásadě důvodné.
10. Předmětem řízení je zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví účastníků ke stavbě č. p. ■■■■■, ležící na pozemku st. p. č. ■■■■■, se součástmi a příslušenstvím, zapsané na LV č. ■■■■■ pro obec a k. ú. ■■■■■. Odvolací soud se ztotožňuje s tím, že zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovité věci nutno podřadit pod právní poměry týkající se práv věcných a proto se daný spor s účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku účinného od 1.1.2014, dále jen o.z., řídí tímto novým občanským zákoníkem, a to bez ohledu na to, kdy spoluvlastnické právo vzniklo (viz přechodné ustanovení § 3028 odst. 2 o.z.).
11. Dle ustálené soudní praxe platí, že v řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví musí být předběžně vyřešena otázka, které osoby jsou spoluvlastníky. Zrušit a vypořádat lze totiž spoluvlastnictví jen tehdy, účastní-li se řízení všichni spoluvlastníci, neboť právě o jejich právním vztahu má být rozhodnuto. Při určení okruhu spoluvlastníků ovšem není rozhodný stav zápisů v katastru nemovitostí, protože ten nemusí být v souladu se skutečností. Prejudiciální posouzení platnosti smlouvy, kterou se nakládá se spoluvlastnickým podílem, přitom může být učiněno i přesto, že smlouvu uzavřela osoba neúčastnící se řízení.
12. V daném případě je ze žaloby i obsahu spisu zřejmé, že účastníci jsou dle usnesení Okresního soudu v Pardubicích o vypořádání společného jmění manželů a o dědictví ze dne 24.11.2010, č. j. 32 D 940/2009-53 (viz č.l. 107-108 spisu) a darovací smlouvy z 2.10.2013 (viz č.l. 109-110 spisu) spoluvlastníky stavby č. p. ■■■■■, a to žalobce a) v rozsahu jedné ideální třetiny, žalobkyně b) v rozsahu jedné ideální poloviny a žalovaný v rozsahu jedné ideální šestiny z celku. Vedle shora zmíněné darovací smlouvy, sepsané dne 2.10.2013 ve formě notářského zápisu notářkou JUDr. Doubravkou Novákovou, měli žalobci (každý z nich) nabýt darem od ■■■■■ (mimo jiné) dvě ideální šestiny domu č. p. ■■■■■, včetně všech součástí a příslušenství a ideální polovinu pozemku označeného jako stavební parcela č. ■■■■■. Stežejní odvolací argumentace žalovaného stojí na názoru, že výše uvedená darovací smlouva je absolutně neplatná, neboť jeho matka ■■■■■) uzavřela smlouvu v duševní poruše, která ji činila k tomuto úkonu neschopnou (viz odůvodnění shora).
13. Okresní soud se v intencích právního názoru odvolacího soudu, vysloveného ve zrušujícím usnesení z 23. 9. 2015, č. j. 27 Co 394/2015-89, výše uvedenou odvolací námitkou zpochybňující okruh skutečných spoluvlastníků sporných nemovitých věcí zabýval a z provedeného dokazování učinil správná skutková zjištění. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, která jsou podrobně popsána v odůvodnění napadeného rozsudku, včetně důkazních prostředků, o něž se opírají. Odvolací soud proto na ně pro stručnost odkazuje. Stejně tak soud prvního stupně vyvodil z učiněných skutkových zjištění a závěrů správné závěry právní ve směru nenaplnění skutkové podstaty ust. § 38 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku účinného do 31.12.2013 (dále jen obč. zák.), své rozhodnutí pak řádně

při respektování zásad ust. § 157 odst. 2 o.s.ř. odůvodnil. Odvolací námitky žalovaného v podstatě nepřinesly nic nového, co by již nebylo známo okresnímu soudu, a nemohou na posouzení věci nic změnit. Se zřetelem na obsah odvolání odvolací soud dodává následující.

14. Soudní praxe ustáleně judikuje, že má-li být učiněn právní závěr, že právní úkon je podle § 38 odst. 2 obč. zák. neplatný, musí být bez pochybností prokázáno, že předmětná osoba jednala v duševní poruše alespoň přechodné povahy, která by ji činila k tomuto předmětnému právnímu úkonu neschopnou. Neplatnost právní úkonu podle § 38 odst. 2 obč. zák. vyžaduje bezpečné zjištění, že účastník právního úkonu v době, kdy učinil právní úkon, nedokázal posoudit následky svého jednání nebo své jednání ovládnout. V řízení je tedy zapotřebí zjistit existenci duševní poruchy, a zda tato duševní porucha měla vliv na schopnost jednatící osoby posoudit následky svého jednání a ovládnout svou vůli (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu z 27. 5. 2015, sp. zn. 30 Cdo 844/2015).
15. V projednávané věci sice žalovaný od počátku tvrdil existenci v podstatě dlouhodobé (trvalé) duševní poruchy své matky – dárkyně [redacted], nicméně z provedených důkazů nevyplynul jakýkoliv poznatek svědčící o tom, že by jmenovaná trpěla v době učinění předmětného úkonu duševní poruchou, byť přechodného rázu, která by ji činila k tomuto právnímu úkonu neschopnou, naopak všechny provedené důkazy svědčí přímo o opaku. V tomto směru možno odkázat nejen na zjištění plynoucí ze svědecké výpovědi samotné [redacted], na zjištění plynoucí z výpovědi svědků [redacted] (starosta obce [redacted]) a [redacted] (soused [redacted]), kteří hovořili, v rámci svých styků s [redacted], o jejím zcela standardním chování v běžném životě, ale zejména na zjištění plynoucí z připojeného spisu Okresního soudu v Pardubicích sp. zn. 24 Nc 915/2013, resp. z tam založených lékařských zpráv ošetřující lékařky [redacted] [redacted] (viz č.l. 6 a 11 uvedeného spisu), které svědčí o duševním zdraví jmenované, resp. z nich nevyplyvá jakákoliv pochybnost, která by svědčila o existenci duševní poruchy jmenované, byť přechodného charakteru. Zjištění shora uvedených lékařských zpráv, ve spojení s absencí lékařského vysvědčení o duševním stavu [redacted], k němuž byl žalovaný, tehdy navrhovatel vyzván v řízení o svéprávnosti (zde možno ve shodě s okresním soudem podotknout, že ani v návrhu na zbavení či omezení způsobilosti k právním úkonům z 20. 11. 2013 neuvedl navrhovatel žádné relevantní informace o zdravotním stavu [redacted]), vedla k tomu, že Okresní soud v Pardubicích řízení o svéprávnosti zastavil (viz jeho pravomocné usnesení z 12. 3. 2014, č. j. 24 Nc 915/2013-47). Za takto zjištěných skutkových poměrů, absence poznatků či pochybností o nepříznivém zdravotním (duševním) stavu [redacted] v době uzavření darovací smlouvy (2. 10. 2013), má i odvolací soud za to, že zde nebyl jakýkoliv důvod k tomu, aby si soud vyžadoval znalecké posouzení duševního stavu [redacted] a proto okresní soud nepochybil, pokud provedení takového důkazu nepřipustil. Pokud žalovaný v řízení před okresním soudem (stejně jako v odvolacím řízení) argumentoval zprávou [redacted] (viz fotokopie listin č.l. 130, resp. 220 spisu), pak nutno uvést, že z tohoto důkazu nelze vyvodit jakékoliv zjištění ve směru skutkové verze žalovaného o duševní poruše [redacted]. Předně z tohoto důkazu nelze dovodit, že se vůbec týká žalovaného a jeho matky (jak tvrdí žalovaný), nadto i kdyby tomu tak bylo, pak ze zmínky o sníženém intelektu matky žalovaného nelze v žádném případě dovodit její duševní poruchu, nehledě na to, že jde o zprávu starou několik desetiletí. Stejně lichá je ta argumentace žalovaného, v níž poukazuje na „indicie o duševních úchylnkách“ osob příbuzných s [redacted], neboť ani tato tvrzení nemohou být důvodem dalšího doplňování dokazování či důvodem ke znaleckému zkoumání duševního zdraví [redacted].
16. Z výše uvedených důvodů odvolací soud sdílí závěr okresního soudu, že z provedených důkazů ani jinak v řízení nevyšlo najevo, že by [redacted] při uzavření darovací smlouvy dne 2. 10. 2013 jednala v duševní poruše alespoň přechodné povahy, jak předjímá ust. § 38 odst. 2 obč. zák., tudíž i krajský soud tento právní úkon shledal platným a s právními účinky v podobě převodu sporných nemovitých věcí na žalobce. Tímto prejudiciálním posouzením platnosti

darovací smlouvy tak byl postaven najisto okruh spoluvlastníků sporných nemovitých věcí, tedy aktivní a pasivní věcná legitimace účastníků k vedení tohoto sporu.

17. K posouzení samotné žaloby o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví dle režimu nového občanského zákoníku nutno uvést, že v tomto směru si okresní soud opatřil ty důkazy, jichž bylo zapotřebí, provedené důkazy náležitě zhodnotil (§ 132 o.s.ř.) a vyvodil z nich správné skutkové a právní závěry (s níže uvedenou korekcí). Odvolání žalovaného ostatně v tomto ohledu neobsahovalo žádné konkrétní výhrady, bylo soustředěno na zpochybnění věcné legitimace žalobců, s níž se odvolací soud vypořádal shora. Pouze ve stručnosti lze tak konstatovat, že okresní soud správně posuzoval vztahy účastníků dle ust. § 1140 a násl. o.z., správně dovodil, že při absenci dohody účastníků o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, doprovázené přetrvávajícími neshodami při výkonu práv a povinností plynoucích z podílového spoluvlastnictví, nemohou být žalobci nuceni ve spoluvlastnictví setrvávat (§ 1140 odst. 1 o.z.) a proto je namístě toto podílové spoluvlastnictví zrušit, když nelze ani dovodit, že by požadavek žalobců na zrušení podílového spoluvlastnictví byl učiněn v nevhodnou dobu nebo jen k újmě žalovaného (§ 1140 odst. 2 o.z.). Předmětem zrušení (vypořádání) podílového spoluvlastnictví pak okresní soud správně učinil nejen dům č. p. ■■■, ale i studnu, které leží na pozemku st. p. č. ■■■ v obci a k. ú. ■■■. Navzdory tomuto zjištění lze však k věci uvést následující. Stran zmíněné studny okresní soud nepochybně správně zjistil, že tato studna zásobuje rodinný dům č. p. ■■■ vodou, když uvedený dům nemá jiný zdroj vody (není napojen na veřejný vodovod). Okresním soudem uvedené funkční znehodnocení domu (bez studny) však podle názoru odvolacího soudu nečiní uvedenou studnu součástí domu. V daném případě je z obsahu spisu zřejmé, že se jedná o studnu dílem kopanou (s betonovými skružemi) a dílem vrtanou (viz znalecký posudek Ing. J. Nováka, CSc., č.l. 157-173 spisu), tedy samostatnou stavbu (věc), jejíž výstavba se váže k roku 1984 (viz znalecký posudek č.l. 112-114 spisu), stavbu, jež byla vždy trvale užívána společně s hlavní věcí (rodinný dům č. p. ■■■), sdílela osud této hlavní věci a proto lze na ni nahlížet jako na příslušenství věci ve smyslu § 510 o.z. (byla též jako příslušenství předmětem přechodu dle dědického rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích z 24.11.2010, č.l. 107-108 spisu, resp. předmětem převodu dle darovací smlouvy z 2.10.2013, č.l. 109-110 spisu). Toto odlišné právní hodnocení věci – posouzení povahy studny coby příslušenství domu č. p. ■■■, vycházející z jinak okresním soudem správně zjištěného skutkového stavu věci – vedlo odvolací soud k tomu, že změnil napadený rozsudek a formulačně upravil jeho výrok ve věci samé.
18. Soud prvního stupně se konečně zabýval otázkou vypořádání podílového spoluvlastnictví a nepochybil, pokud v situaci, kdy rozdělení společné věci nebylo dobře možné, přikázal stavbu domu č. p. ■■■ a studnu na pozemku st. p. č. ■■■ do společného jmění žalobců oproti výplatě přiměřené náhrady žalovanému (§ 1147 o.z.), splatné ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci rozsudku, skýtající dostatečný časový prostor pro žalobce k zajištění částky 250.000 Kč (§ 160 odst. 1 věta za středníkem o.s.ř.), když možno jinak zcela odkázat na zcela správné skutkové a právní závěry okresního soudu, které ostatně nebyly, jak bylo uvedeno již shora, předmětem žádné odvolací polemiky.
19. Z výše uvedených důvodů krajský soud rozsudek okresního soudu ve výrocích o věci samé (sub I – III) změnil (§ 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř.), jak je uvedeno ve výroku shora.
20. V návaznosti na částečnou změnu rozsudku okresního soudu odvolací soud rozhodl o nákladech řízení účastníků a o nákladech řízení státu (§ 224 odst. 2 o.s.ř.).
21. V daném případě odvolací soud souhlasí s názorem okresního soudu, že podle míry úspěchu účastníků ve sporu žalobcům náležela plná náhrada nákladů řízení s odkazem na ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. K tomu je třeba uvést, že přestože je řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví považováno za tzv. iudicium duplex, judikatura nastavila pravidla rozhodování o náhradě nákladů řízení založená na principu procesního úspěchu ve věci. Není tedy důvodu

nepostupovat podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. zejména tehdy, jestliže soud vyhověl návrhu účastníka a vypořádal spoluvlastnictví způsobem, jaký byl navržen, za situace, kdy žalovaný namítal důvody pro zamítnutí návrhu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. To je přesně případ i souzené věci a proto bylo zcela namístě, aby náklady řízení na straně úspěšných žalobců nesl žalovaný, když v řízení nevyšly najevo jakékoliv důvody zvláštního zřetele hodné pro aplikaci moderačního ust. § 150 o.s.ř. Ohledně konkrétní specifikace nákladů řízení na straně žalobců před okresním soudem odvolací soud pro stručnost zcela odkazuje na podrobné odůvodnění napadeného rozsudku, z něhož resultují náklady řízení žalobců představované hotovými výdaji (soudní poplatek, zálohy na znalecké dokazování) a odměnou a náhradami advokáta v celkové výši 103.400 Kč. Z výše uvedených důvodů odvolací soud změnil dle § 220 o.s.ř. závislý nákladový výrok IV napadeného rozsudku tak, že žalovanému uložil nahradit žalobcům, oprávněným společně a nerozdílně, náklady za řízení před okresním soudem ve shora uvedené výši, které jsou splatné v zákonné třídní lhůtě k rukám jejich advokáta (§ 160 odst. 1 a § 149 odst. 1 o.s.ř.).

22. V souvislosti s daným řízením vznikly státu náklady řízení, sestávající z nákladů dokazování představovaných zálohami nekrytým znalečným pro znalce Ing. J. Nováka, CSc., ve výši 2.929,76 Kč, o kterých bylo třeba rozhodnout dle zásad ust. § 148 odst. 1 o.s.ř. Pro závěr, který z účastníků je povinen nahradit státu jeho náklady řízení, je opět rozhodující výsledek řízení, resp. úspěch účastníků ve věci. V daném případě je nepochybné, že řízení skončilo úspěchem žalobců a proto se zřetelem na toto posouzení úspěchu účastníků ve věci a zjištění, že u žalovaného nebyly předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, odvolacímu soudu nezbylo, než náhradu nákladů řízení státu uložit žalovanému. Tyto náklady řízení jsou splatné na účet Okresního soudu v Pardubicích v zákonné třídní lhůtě (§ 160 odst. 1 o.s.ř.).
23. Žalobci byli i v odvolacím řízení zcela úspěšní a proto jim vzniklo právo na náhradu nákladů tohoto řízení (§ 142 odst. 1 a § 224 odst. 1 o.s.ř.). V daném případě se jedná o náhradu odměny advokáta (účtované u každého žalobce) za dva úkony právní služby (sepis vyjádření k odvolání a účast na odvolacím jednání) po 7.440 Kč dle § 7 bod 6., § 8 odst. 1 a 5, § 11 odst. 1 písm. g), k) a § 12 odst. 4 advokátního tarifu, náhradu za dvě paušální náhrady hotových výdajů advokáta po 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 30.360 Kč. Tyto náklady odvolacího řízení je žalovaný povinen nahradit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně v zákonné třídní lhůtě k rukám jejich advokáta (§ 149 odst. 1 a § 160 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je za podmínek uvedených v § 237 o.s.ř. přípustné dovolání. Dovolání se podává do dvou měsíců ode dne doručení písemného vyhotovení rozsudku prostřednictvím okresního soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně. Přípustnost dovolání posoudí Nejvyšší soud ČR jakožto soud dovolací (§ 239 o.s.ř.).

Pardubice 21. listopadu 2018

JUDr. Jaroslav Chmelík, Ph.D., v. r.
předseda senátu